

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ ลักษณะ และความสัมพันธ์ขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในการดำเนินงานเชิงพัฒนาพื้นที่ กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายและเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา โดยสามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1 ความเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ปากบารา

การพัฒนาพื้นที่ปากบาราถือเป็นยุทธศาสตร์หลักของการคมนาคมเชื่อมโยงระบบขนส่งสินค้าจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก และเชื่อมโยงผ่านโครงการสะพานเศรษฐกิจ (Landbridge) สงขลา-สตูล ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการสนับสนุนพัฒนาโครงสร้างการคมนาคมจากการกู้เงิน 2.2 ล้านล้านบาทของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ด้วย ดังนั้นหากพิจารณาจากมุมมองของพื้นที่ พบว่ามีความพยายามจากหลายภาคส่วนในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งใช้งบประมาณกว่า 12,000 ล้านบาท (กระทรวงการคลัง, 2556) ให้ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีอีกภาคส่วนหนึ่งคือประชาชนในพื้นที่ ยังมีความต้องการการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับฐานทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมกับพื้นที่ ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การเกษตร การประมงและการค้าขาย จึงทำให้เกิดความตื่นตัวของคนในชุมชนที่ต้องการรับทราบข้อเท็จจริงที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่

องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา จึงเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนและหลอมรวมกลุ่มคนในพื้นที่ร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจสรุปช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2553 ถึงเดือนมีนาคม 2557 รายละเอียดดังตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 สรุปสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของเครือข่ายองค์กรประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชน
ในพื้นที่ปากบารา (2552-2557)

ช่วงเวลา	สถานการณ์ความเคลื่อนไหว
2552	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้อนุมัติผลการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกปากบารา จ.สตูล ได้อนุมัติ โดยชาวบ้านและคนใน จ.สตูล ยังไม่รับรู้ อีกทั้งข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการยังคงถูกปกปิด
2553	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนใน จ.สตูล ร่วมคิดถึงแนวนโยบายการพัฒนาจังหวัดและได้รวมตัวจัดตั้งองค์กร “เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนา จ.สตูล” - ยื่นหนังสือถึงผู้ว่าฯ เพื่อรับทราบข้อมูลโครงการที่กระทบต่อชุมชน - ชาวบ้านร่วมรณรงค์และคัดค้านโครงการก่อสร้างท่าเรือฯ เพราะเห็นว่า จะกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เกาะตะรุเตา เกาะหลีเป๊ะ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ๆ - ร่วมฉายภาพโครงการที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาบตาพุด แก่ชุมชน - ออกแถลงการณ์คัดค้านโครงการ พร้อมกับยื่นร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ - จัดเวทีสาธารณะ - กรมเจ้าท่า จ้าง ม.อ. ทำ ประชาสัมพันธ์โครงการ “ชาวบ้านถามถึงบทบาทนักวิชาการต่อโครงการ”
2554	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านยื่นหนังสือถึงอธิการบดี ม.อ. ขอให้มหาวิทยาลัยหยุดดำเนินการ - ม.อ. แจงกลับต่อกรมเจ้าท่า จะไม่ขยายเวลาทำต่อ - รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ บอกว่าจะ “ลดขนาดโครงการ ตามความเหมาะสมของพื้นที่” - นายกสมาคมขนส่งท่าเรือบอกว่าโครงการนี้ “ไม่คุ้มทุน”

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ช่วงเวลา	สถานการณ์ความเคลื่อนไหว
2554	<ul style="list-style-type: none"> - “เครือข่ายติดตามแผนฯ” ร่วมแรลลี่รณรงค์ (จากละงู-สตูล) ให้ชาวสตูลรับทราบผลดี-ผลเสียของโครงการ - ปฏิบัติการ “เพชรเกษม 41” ร่วมคัดค้านการบรรจุโครงการท่าเรือปากบาราและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในภาคใต้ในนโยบายของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ จ.ชุมพร - ยื่นหนังสือคัดค้านโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา ต่อนายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ผ่าน นายธานินทร์ ใจสมุทร ส.ส.สตูล - รวมกลุ่มเครือข่ายแก้ปัญหาพื้นที่ร่วมกันในนามกลุ่ม “รักจัง...สตูล
2555	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงจุดยืนต่อการคัดค้านแผนพัฒนาโครงการก่อสร้างท่าเรือฯ ในเวทีกรรม.สัญจร จ.ภูเก็ต - 9-10 มิ.ย. เวทีสัญญาประชาคม “คนสตูลไม่เอาท่าเรือปากบารา” - ยื่นหนังสือต่อสำนักนโยบายและแผน (สผ.) ให้ยกเลิก EIA และ สผ. แจ้งยกเลิก EIA โดยให้ศึกษาเพิ่มเติมเป็น EHIA - กรรมาธิการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีคมนาคมเข้าพื้นที่เพื่อสำรวจพื้นที่ก่อสร้าง ชาวบ้านไม่พอใจ รวมตัวสอบถาม - เปิดศูนย์ประสานงาน “เครือข่ายชุมชนรักษ์อ่าวปากบารา” และสำนักงานสมาคมรักษ์ทะเลไทย อ.ละงู
2556	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรเครือข่ายร่วมจัดกิจกรรมชุมชน “สตูล..หัวใจพิชชิงค์พ” - รัฐมนตรีคมนาคมนั่งเครื่องบินสำรวจพื้นที่และชมอ่าวปากบารา - เครือข่ายติดตามแผนฯ ยื่นหนังสือคัดค้าน พรบ.เงินกู้ 2.2 ล้านล้าน - องค์กรชุมชนและองค์กรภาคประชาสังคม จ.สตูล จัดสมัชชาคนสตูล “รวมคน ร่วมคิด กำหนดทิศทางสตูล” และนำเสนอทิศทางการพัฒนา จ.สตูล อย่างยั่งยืน - จังหวัดจัดเวที “แนวทางการพัฒนา จ.สตูล ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลง” โดยผู้ว่าราชการ จ.สตูล เป็นเจ้าภาพ - ร่วมเวทีสาธารณะ เพื่อนำเสนอเรื่องราวของพื้นที่หลายรายการ

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ช่วงเวลา	สถานการณ์ความเคลื่อนไหว
2556	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมกิจกรรมเวทีชำแหละ EIA หรือ EHIA กับผู้ได้รับผลกระทบพื้นที่ต่างๆ ในภาคใต้ - เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาสตูล-สงขลา ร่วมกิจกรรม “เดินด้วยรัก เชื่อมสะพานแผ่นดินโดยสะพานมนุษย์ จากปากบารา ถึงจะนะ” เป็นการเดินรณรงค์การประกาศทำร่างพระราชบัญญัติให้กระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ หรือ พรบ.เงินกู้ 2.2 ล้านล้านบาท ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยการสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกปากบาราด้วยกิจกรรมครั้งนี้ใช้วิธีเดินเท้าของประชาชนและอาสาสมัครเริ่มต้นจากท่าเรือปากบารา อ.ละงู จ.สตูล ถึงบ้านสวนกง อ.จะนะ จ.สงขลา โดยมีระยะทางรวมกว่า 220 กม. ใช้เวลาเดิน 7 วัน (22-28 ตุลาคม 2556) ในระหว่างเส้นทางก็มีการแจกเอกสารชี้แจงเจตนารมณ์ของการเดินเท้าและกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเส้นทาง และจัดให้มีเวทีสนทนาให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐบาล - กลุ่มนักศึกษา กลุ่ม Silent Power 6 จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ลงมาทำกิจกรรม เกี่ยวกับการร่วมรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บ้านเรา กับพี่น้องในพื้นที่ปากบารา นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเวทีเสวนา ที่ลานสับแปดล้าน กับการแลกเปลี่ยนข้อมูลการทำ EIA และ EHIA

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ช่วงเวลา	สถานการณ์ความเคลื่อนไหว
2557	<ul style="list-style-type: none"> - เครือข่ายร่วมกับคนสตูล ร่วมกันรณรงค์ต่อต้าน พรบ.นิรโทษกรรม กับพี่น้องในจังหวัดสตูล และได้รวมตัวกันที่ศาลากลางจังหวัดสตูล พร้อมอภิปรายถึงประเด็นการไม่เอาทำเรื่อน้ำลึกของชาวปากบารา ทำให้คนสตูลให้ความสนใจมาก และร่วมแสดงเจตนารมณ์ด้วยกัน - เครือข่ายติดตามแผนฯ ร่วมกับคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ (กป.อพช.) ได้จัดประชุมประจำปี 2557 ที่ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ การพูดคุยเป็นการหาทิศทางการทำงานใน องค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละภาคส่วนเป็นไปในทิศทางที่วางไว้หรือไม่ - กิจกรรม “ปากน้ำสัญจร เพื่อชุมชนน่าอยู่” เป็นกิจกรรมร่วม ระหว่างองค์กรชุมชนและเครือข่ายประชาสังคมในพื้นที่ตำบล ปากน้ำ ร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน่าอยู่ (คคปน.) จัดเวที ระดมความคิดเห็น ความต้องการต่อการพัฒนาในพื้นที่ตำบลปากน้ำ ซึ่งจะเก็บข้อมูลชุมชน 7 หมู่บ้านทั้งตำบลปากน้ำ - เครือข่ายติดตามแผนพัฒนา อ.ละงู และเครือข่ายปากน้ำน่าอยู่ เดินทางไปศึกษาดูงานการจัดการชุมชนน่าอยู่ ร่วมกับเครือข่ายสิทธิ ชุมชนภาคใต้ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการพื้นที่ปากบารา ให้มีความน่าอยู่ต่อไป ณ ศูนย์ประชุมไบเทค บางนา กรุงเทพมหานคร - เครือข่ายติดตามแผนพัฒนา อ.ละงู และเครือข่ายปากน้ำน่าอยู่ ได้ ร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม Silent Power 6 เป็นการร่วมจัดเวทีเสวนา เกี่ยวกับประเด็นการสร้างทำเรื่อน้ำลึก ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ช่วงเวลา	สถานการณ์ความเคลื่อนไหว
2557	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมเครือข่ายรักจังสตูล ที่ ศูนย์ประสานงานชมรมประมง บ้านบ้านจังหวัดสตูล - เครือข่ายร่วมกับสมาคมรักษ์ทะเลไทย ร่วมจัดงานสมัชชาประมง บ้านบ้านแห่งประเทศไทย ณ ท่าเรืออ่าวนุ่น บ้านตะโล๊ะใส สตูล - เครือข่ายติดตามแผนฯ ร่วมกับองค์กรภาคีที่ทำงานในพื้นที่ตำบล ปากน้ำ และส่วนราชการตำบลปากน้ำได้จัดงานการตกปลานานาชาติ สตูลพิชชิงค์พ ครั้งที่ 4 ณ ท่าเทียบเรืออ่าวนุ่น บ้านตะโล๊ะใส ริมอ่าวปากบารา

ช่วงเวลาของการเคลื่อนไหวของเครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนา จ.สตูล นั้นเริ่มต้นจากความต้องการการพัฒนาในพื้นที่ของประชาชนคนสตูลที่มีรายได้จากเศรษฐกิจ 3 ขา ได้แก่ เกษตร ประมง และการท่องเที่ยว (สมบูรณ์ คำแหง, สัมภาษณ์ 29 มิถุนายน 2556 และ เครือข่ายรักจังสตูล, 2556) ซึ่งโดยภาพรวมถือของจังหวัดสตูลได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นลำดับต้น ๆ ทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมและคุ้มครองแก่การท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ในทางกลับกัน การที่หน่วยงานภาครัฐพยายามให้มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกนั้น จากการสำรวจสถานการณ์ปัญหาของชุมชนปากบารา พบว่า ปัญหาเรื่องโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกปากบารา เป็นโครงการที่ชาวบ้านในพื้นที่กังวลมากที่สุดรองจากปัญหายาเสพติด และมีความกังวลใจอย่างมากที่สุด ถ้าหากโครงการนี้เกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน การร่วมกันให้ความรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนที่ผ่านมา จากการสำรวจของคณะวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความไว้วางใจแก่กลุ่มองค์กรประชาสังคมในพื้นที่ที่สุด ซึ่งได้แก่ กลุ่มรักจัง...สตูล เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาพื้นที่จังหวัดสตูล และเครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาปากบารา เป็นต้น

5.2 ความสัมพันธ์ขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ปากบารา

องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา มีการร่วมกันดำเนินกิจกรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนาบนฐานทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และความรู้เท่าทัน แนวนโยบายการพัฒนาจากภาครัฐสู่ชุมชน ซึ่งหากพิจารณาถึงองค์ประกอบของประชาสังคมในพื้นที่ปากบาราแล้ว จะเห็นว่ากลุ่มที่ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมในนามเครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูลนั้น มีความหลากหลายด้านเนื้อหาในแต่ละองค์กร มีความเป็นชุมชน สร้างสำนึกสาธารณะ และกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน (อนุชาติ พวงสำลี อภรณ์ จันทร์สมวงศ์ และ พีรพัฒน์ โกศลศักดิ์สกุล 2542, ฌฐพงษ์ จิตรนิรัตน์ และอดิศร ศักดิ์สูง 2543) ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสร้างพลังประชาชนในชุมชนที่เกิดขึ้นด้วยสำนึกสาธารณะร่วม และการรับรู้ที่เท่าทัน โดยผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนนั้น จะสร้างความต่อเนื่องของกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาตัวเองของคนในชุมชน เพราะพวกเขาารู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในระดับต่างๆ เพื่อที่จะกำหนดความต้องการของตนในชุมชน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา (Wetheim, 1981) ต่อไป

จะเห็นได้ว่าองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา มีความสัมพันธ์กัน ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน เพื่อหาทางออกในการพัฒนาที่ชุมชนได้ประโยชน์ในระยะยาว อีกทั้งองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา ยังมีส่วนสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรง ทั้งการร่วมกิจกรรมงานบุญ งานประเพณีและงานมงคลต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้เกิดความผูกพัน และเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

5.3 เครือข่ายรักจังสตูล : การรวมตัวขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนพื้นที่ปากบารา

โครงการทำเรื่อน้ำลึกลับปากบารา เป็นหนึ่งโครงการขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยหลายโครงการ ได้แก่ โครงการสร้างรถไฟรางคู่ท่าเรื่อน้ำลึกสงขลา 2 กับท่าเรื่อน้ำลึกปากบารา โครงการอุโมงค์สตูล-เปอร์ลิส (มาเลเซีย) โครงการสร้างโรงกลั่นและวางท่อน้ำมัน โครงการสร้างเขื่อนและโครงการสร้างโรงไฟฟ้า เป็นต้น แนวทาง การพัฒนาดังกล่าวเป็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภาคใต้ และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ไม่สอดคล้องกับพื้นที่และไม่ได้ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคมจังหวัดสตูล จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ชาวบ้านและชุมชนและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ไม่กระทบต่อสังคมวัฒนธรรมและชุมชน ซึ่งต้องอาศัยวิธีดำเนินการพัฒนาและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่สอดคล้องกัน

กิจกรรมของเครือข่ายมีมาอย่างต่อเนื่องและได้เพื่อนและสมาชิกใหม่ๆ เข้ามาร่วมกันคิดค้นข้ามหลากหลาย มีหลายกลุ่ม มีหลายองค์กร ต้องการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการร่วมมือกับชุมชน แสดงพลังการต่อสู้และต่อต้านการสร้างท่าเรือน้ำลึก มีกิจกรรมย่อยเป็นการจัดเวทีวิเคราะห์โครงการและให้ข้อมูลโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบารา การณรงค์ และออกแถลงการณ์ให้คนสตูลติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล การร่วมเวทีตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบารา ที่ศาลากลางจังหวัดสตูล นอกจากนี้แล้วยังมีการรวมกลุ่มคนทำงานพัฒนาเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดสตูลเข้าร่วมเป็นทีมงานติดตามแผนพัฒนาพื้นที่ปากบารา โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มรักจังหวัดสตูล” ซึ่งมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานการณ์และการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นับเป็นการเปิดมิติใหม่ของการทำงานโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำกิจกรรมในพื้นที่อย่างแท้จริง

5.3.1 โครงสร้างของเครือข่ายรักจังหวัดสตูล

เครือข่ายรักจังหวัดสตูลเป็นการรวมตัวของคนทำงานจากภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานราชการในพื้นที่ องค์กรท้องถิ่น กลุ่มชุมชนและประชาชนชาวตำบลปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล ในการร่วมกิจกรรมซึ่งประกอบด้วยองค์กรเครือข่ายดังนี้

1. เครือข่ายติดตามแผนพัฒนาพื้นที่ปากบารา
2. เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล
3. กลุ่มอนุรักษ์อ่าวปากบารา
4. สมาคมรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ภาคใต้
5. ชมรมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดสตูล
6. สภาพัฒนาการเมือง จ.สตูล (สพม.)
7. สมาคมรักษ์ทะเลไทย
8. สมาพันธ์ประมงพื้นบ้านภาคใต้
9. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลปากน้ำ
10. องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ
11. มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค
12. มูลนิธิอันดามัน
13. ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล (สกว.)
14. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จ.สตูล (พอช.)
15. ชมรมอนุรักษ์ปะการัง (Reef Guardian)

16. ชมรมอีหม่ามตำบลปากน้ำ
17. เครือข่ายองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดสตูล
18. เครือข่ายสาธารณสุขจังหวัดสตูล
19. โรงพยาบาลละงู
20. สภาองค์กรชุมชนจังหวัดสตูล
21. สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
22. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา

หากพิจารณาตามลักษณะและองค์ประกอบขององค์กรที่ขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ตามที่อนุชาติ พวงสำลี อารณณ์ จันทรสมวงศ์และ พีรพัฒน์ โกศลศักดิ์สกุล (2542) และ ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ และอดิสร ศักดิ์สูง (2543) พบว่า ลักษณะขององค์กรมีความหลากหลายในเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 และหากพิจารณาตามระดับความเข้มข้นในการร่วมดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่สามารถจำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเล็ก (S) ระดับกลาง (M) และระดับกว้าง (L) ซึ่งจำแนกรายองค์กรได้ดังนี้

กลุ่มองค์กรระดับเล็ก (S) หมายถึง องค์กรที่ปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในพื้นที่เฉพาะ เช่น ชุมชนรอบอ่าวปากบารา กลุ่มผู้ประกอบการนำเที่ยวเกาะตะรุเตาและเกาะหลีเป๊ะ หรือองค์กรภาคประชาสังคมที่มีพื้นที่ทำงานในตำบลปากน้ำ อำเภอละงู เป็นต้น

กลุ่มองค์กรระดับกลาง (M) หมายถึง องค์กรที่มีเครือข่ายการทำงานมากกว่าในตำบลปากน้ำ องค์กรที่มีกิจกรรมครอบคลุมอยู่ในพื้นที่อื่น ๆ หน่วยงานราชการในพื้นที่และสถาบันการศึกษา เช่น สมาคมรักทะเลไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จ.สตูล (พอช.) มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค มูลนิธิอันตามัน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล (สกว.) สมาคมรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ภาคใต้ ชมรมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดสตูล สภาพัฒนาการเมือง จ.สตูล (สพม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลปากน้ำ และองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ เป็นต้น

องค์กรระดับกว้าง (L) หมายถึง องค์กรที่ปฏิบัติงานหรือมีกิจกรรมการดำเนินงานครอบคลุมทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด รวมถึงเครือข่ายองค์กรชุมชน มหาวิทยาลัยและหน่วยงานราชการขนาดใหญ่ในพื้นที่ เช่น เครือข่ายสาธารณสุขจังหวัดสตูล โรงพยาบาลละงู ชมรมอีหม่ามตำบลปากน้ำ/อำเภอละงู สมาพันธ์ประมงพื้นบ้านภาคใต้ สภาองค์กรชุมชนจังหวัดสตูล เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล เครือข่ายองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดสตูล สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เป็นต้น รายละเอียดการจำแนกดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา

ระดับเล็ก (S)	ระดับกลาง (M)	ระดับกว้าง (L)
<ul style="list-style-type: none"> - เครือข่ายติดตามแผนพัฒนาพื้นที่ปากบารา - เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล - ชมรมอนุรักษ์ปะการัง (Reef Guardian) - กลุ่มอนุรักษ์อ่าวปากบารา - เครือข่ายรักจัง...สตูล 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาคมรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ - ชมรมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดสตูล - สถาปนิกพัฒนาเมือง จ.สตูล - สมาคมรักทะเลไทย - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลปากน้ำ - องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จ.สตูล (พอช.) - มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค - มูลนิธิอันดามัน - ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล (สกว.) 	<ul style="list-style-type: none"> - เครือข่ายสาธารณสุขจังหวัดสตูล - โรงพยาบาลสูง - ชมรมอีหม่ามตำบลปากน้ำ - สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ - สมาพันธ์ประมงพื้นบ้านภาคใต้ - สภาองค์กรชุมชนจังหวัดสตูล - อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา - เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล - เครือข่ายองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดสตูล

5.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ปากบารา

ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

ระดับชุมชน

- 1) ควรเพิ่มการใช้มิติศาสนาอิสลามในการขับเคลื่อนและการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่
- 2) เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับชุมชนกันเองให้มากขึ้น และระหว่างชุมชนกับเครือข่ายให้มากขึ้นด้วยเช่นกัน
- 3) พัฒนาและเสริมศักยภาพแกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน หรือเยาวชนในชุมชนในการเข้าถึงเครือข่ายภายนอก เพราะถ้าชุมชนมีการประสานความร่วมมือด้วย

ตนเองแล้วจะมีความมุ่งมั่นและพลังที่จะแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้มากกว่า แต่อาจเจออุปสรรคคือการทำงานไม่ต่อเนื่องและมีข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ มาก

- 4) ผู้นำท้องที่และผู้นำท้องถิ่นให้ความร่วมมือกับการเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่น้อย เพราะเป็นมองว่ากิจกรรมความเคลื่อนไหวในพื้นที่เป็นกิจกรรมของเครือข่ายองค์กรต่างๆ ซึ่งไม่ได้เป็นภาระหน้าที่ของตนเอง จึงควรสร้างความเข้าใจและสร้างกิจกรรมร่วมเพื่อให้เกิดการขยายความร่วมมือระดับชุมชนให้มากขึ้น

ระดับองค์กรและเครือข่าย

- 1) ชาวบ้านในพื้นที่ยังมั่นใจในการให้ข้อมูลและการร่วมกิจกรรมขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่มากกว่าหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นองค์กรเครือข่ายจึงควรเร่งสร้างความร่วมมือและประสานกิจกรรมกับท้องที่ ท้องถิ่น หน่วยงานราชการในพื้นที่และนอกพื้นที่ปากบารา
- 2) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของพื้นที่ปากบาราสามารถดำเนินการได้ดี และกลุ่มรักจังสตูลยังเป็นกลุ่มที่สามารถวางยุทธศาสตร์ร่วมได้ดี แต่อาจต้องมีการจัดโครงสร้างการประสานงานอย่างเป็นระบบ เพื่อเปิดพื้นที่ให้ชุมชนได้เห็นยุทธศาสตร์ในระยะยาวของเครือข่าย รวมทั้งการกำหนดบทบาทของแต่ละกลุ่มในเครือข่ายให้เหมาะสมต่อการเคลื่อนไหว
- 3) การจัดกิจกรรมที่มีอยู่แล้วให้หลากหลาย เช่น การประชุมพูดคุย เสวนาวิชาการให้ข้อมูล การรณรงค์เคลื่อนไหว การแสดงละครเร่ และเวทีสาธารณะนั้นทำได้ดีแล้ว แต่ควรเพิ่มเติมวิธีการหรือกิจกรรมที่เสริมสร้างการกลุ่มองค์กรในระดับชุมชน หมู่บ้านหรือตำบล เพื่อสามารถสร้างเสริมความเข้มแข็งในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย
- 4) สร้างเครือข่ายในระดับชาติและนานาชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการรักษาทรัพยากรทางทะเลเพื่อให้เครือข่ายเหล่านั้นได้หนุนเสริมการดำเนินการของกลุ่มในพื้นที่